

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญของปัญหา

ในการปกครองในระบบรัฐสภา ความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร มีลักษณะเป็นการผสมผสานกัน (Interdependence by Integration) กล่าวคือทั้ง 2 ฝ่าย ต่างก็ไม่อาจที่จะดำเนินการทางการเมืองได้โดยปราศจากความร่วมมือของอีกฝ่ายหนึ่ง ความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นในลักษณะดังกล่าวนี้ จึงมีอยู่ 2 ด้าน คือ ด้านหนึ่ง เป็นการควบคุมตรวจสอบซึ่งกันและกัน ส่วนอีกด้านหนึ่ง เป็นการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

อย่างไรก็ตาม การปกครองในระบบรัฐสภามีลักษณะเด่นอยู่ที่ฝ่ายนิติบัญญัติมักจะประกอบด้วยพรรคการเมืองฝ่ายเสียงข้างมากซึ่งเป็นฝ่ายเดียวกับฝ่ายบริหาร ในขณะที่พรรคการเมืองฝ่ายเสียงข้างน้อยกลายเป็นพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

เมื่อพิจารณาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2540 ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2541 และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2544 อาจกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรและฝ่ายบริหาร เป็นไปในลักษณะที่ฝ่ายบริหารมีบทบาทเหนือพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรอยู่หลายด้าน เช่น การขอรับร่างพระราชบัญญัติไปพิจารณาก่อนที่สภาจะลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการ การให้คำรับรองร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน การขอให้จัดเรื่องซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอเรื่องใดเป็นเรื่องด่วนไว้ในลำดับใดของระเบียบวาระการประชุม การเสนอญัตติโดยไม่ต้องมีผู้รับรอง การไม่ตอบกระทู้ถามเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผย การเลื่อนการตอบกระทู้ถาม และการไม่เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการสรรหาและเลือกองค์กฤษฎีตามรัฐธรรมนูญ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงสมควรที่จะได้ทำการศึกษบทบาทของฝ่ายบริหารที่มีต่อการดำเนินงานของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรซึ่งออกตามรัฐธรรมนูญ ว่ามีในด้านใดบ้าง แต่ละด้านมีบทบัญญัติและหรือข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรกำหนดไว้อย่างไร และมีปัญหาที่เกิดจาก

การดำเนินงานในแต่ละด้านหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อที่จะได้หามาตรการที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรที่เกิดจากการดำเนินงานในแต่ละด้านดังกล่าวต่อไป

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาบทบัญญัติเกี่ยวกับฝ่ายบริหารที่มีต่อการดำเนินงานของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร
- 2) เพื่อศึกษาบทบาทของฝ่ายบริหารที่มีต่อการดำเนินงานของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร
- 3) เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดจากบทบาทของฝ่ายบริหารที่มีต่อการดำเนินงานของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร
- 4) เพื่อศึกษาหามาตรการที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

3.สมมุติฐานของการวิจัย

บทบาทของฝ่ายบริหารที่มีต่อการดำเนินงานของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรมีอยู่หลากหลาย และเป็นไปในลักษณะที่ฝ่ายบริหารมีบทบาทเหนือพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรอยู่หลายด้าน ทำให้บทบาทของฝ่ายบริหารที่มีต่อการดำเนินงานของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละด้านมักจะก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรและฝ่ายบริหารอยู่เสมอ จึงสมควรที่จะได้หามาตรการที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

4.ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาบทบาทของฝ่ายบริหารที่มีต่อการดำเนินงานของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2540 ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2541 และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2544

5.วิธีดำเนินการวิจัย

ศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative study) โดยการวิจัยเอกสาร (documentary research) ซึ่งเก็บรวบรวมจากรัฐธรรมนูญ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร หนังสือ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความจากหนังสือพิมพ์และวารสาร การประชุมสัมมนา และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ข้อมูล (data analysis) โดยวิธีการพรรณนาและการวิเคราะห์ (descriptive and analytical analysis)

6.ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทำให้ทราบบทบัญญัติเกี่ยวกับฝ่ายบริหารที่มีต่อการดำเนินงานของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร
- 2) ทำให้ทราบบทบาทของฝ่ายบริหารที่มีต่อการดำเนินงานของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร
- 3) ทำให้ทราบปัญหาที่เกิดจากบทบาทของฝ่ายบริหารที่มีต่อการดำเนินงานของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร
- 4) ทำให้ทราบมาตรการที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร
- 5) ทำให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรและฝ่ายบริหารในแง่มุมต่าง ๆ ให้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้นต่อไป

7.การนำเสนอผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “บทบาทของฝ่ายบริหารที่มีต่อการดำเนินงานของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร” แบ่งการนำเสนอออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

กล่าวถึงความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และการนำเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารในระบบรัฐสภา

กล่าวถึงฝ่ายนิติบัญญัติในระบบรัฐสภาทั่วไปและฝ่ายนิติบัญญัติในระบบรัฐสภาของอังกฤษ ฝ่ายบริหารในระบบรัฐสภาทั่วไปและฝ่ายบริหารในระบบรัฐสภาของอังกฤษ และความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารในระบบรัฐสภาทั่วไปและความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารในระบบรัฐสภาของอังกฤษ

บทที่ 3 ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารในระบบรัฐสภาของไทย

กล่าวถึงฝ่ายนิติบัญญัติในระบบรัฐสภาของไทย ฝ่ายบริหารในระบบรัฐสภาของไทย ความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารในระบบรัฐสภาของไทย และความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรและฝ่ายบริหารในระบบรัฐสภาของไทย

บทที่ 4 วิเคราะห์บทบาทของฝ่ายบริหารที่มีต่อการดำเนินงานของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

วิเคราะห์บทบาทของฝ่ายบริหารที่มีต่อการตรากฎหมายของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร บทบาทของฝ่ายบริหารที่มีต่อการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร บทบาทของฝ่ายบริหารที่มีต่อการใช้กลไกคณะกรรมการสิทธิการของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร และบทบาทของฝ่ายบริหารที่มีต่อการเลือกคณะกรรมการสรรหาองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญของพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

กล่าวถึงผลสรุปที่ได้จากการศึกษาและข้อเสนอแนะบางประการ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย